

Let op: onder embargo tot woensdag 15 februari om 00:00 uur

https://www.cbs.nl/?sc_itemid=eed22be7-52a7-4702-8a4c-7fb698a8f989&sc_lang=nl-nl

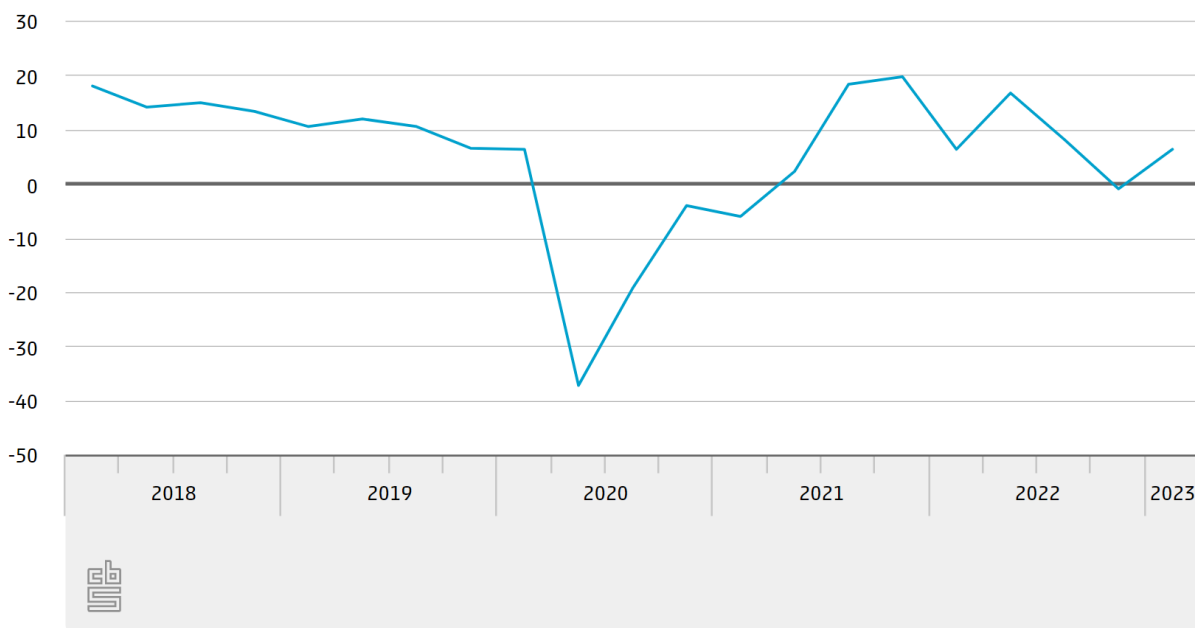
Ondernemersvertrouwen stijgt in het eerste kwartaal

Het ondernemersvertrouwen nam aan het begin van het eerste kwartaal van 2023 toe van licht negatief naar positief (6,4). De stemmingsindicator steeg in alle bedrijfstakken, behalve in verhuur en handel van onroerend goed. Daarnaast waren de verwachtingen over het economisch klimaat voor de komende drie maanden begin 2023 overwegend negatief, maar minder negatief dan een kwartaal eerder. De investeringsverwachtingen voor het lopende jaar zijn minder positief dan een jaar geleden. Dit melden het CBS, KVK, het Economisch Instituut voor de Bouw, MKB-Nederland en VNO-NCW op basis van de Conjunctuurenquête Nederland.

De gegevens voor dit onderzoek zijn in januari verzameld.

In 2022 schommelde de stemmingsindicator en was aan het einde van dat jaar voor het eerst sinds begin 2021 negatief. Begin 2023 was er een voorzichtig herstel en was het ondernemersvertrouwen <link 1> 6,4.

Ondernemersvertrouwen

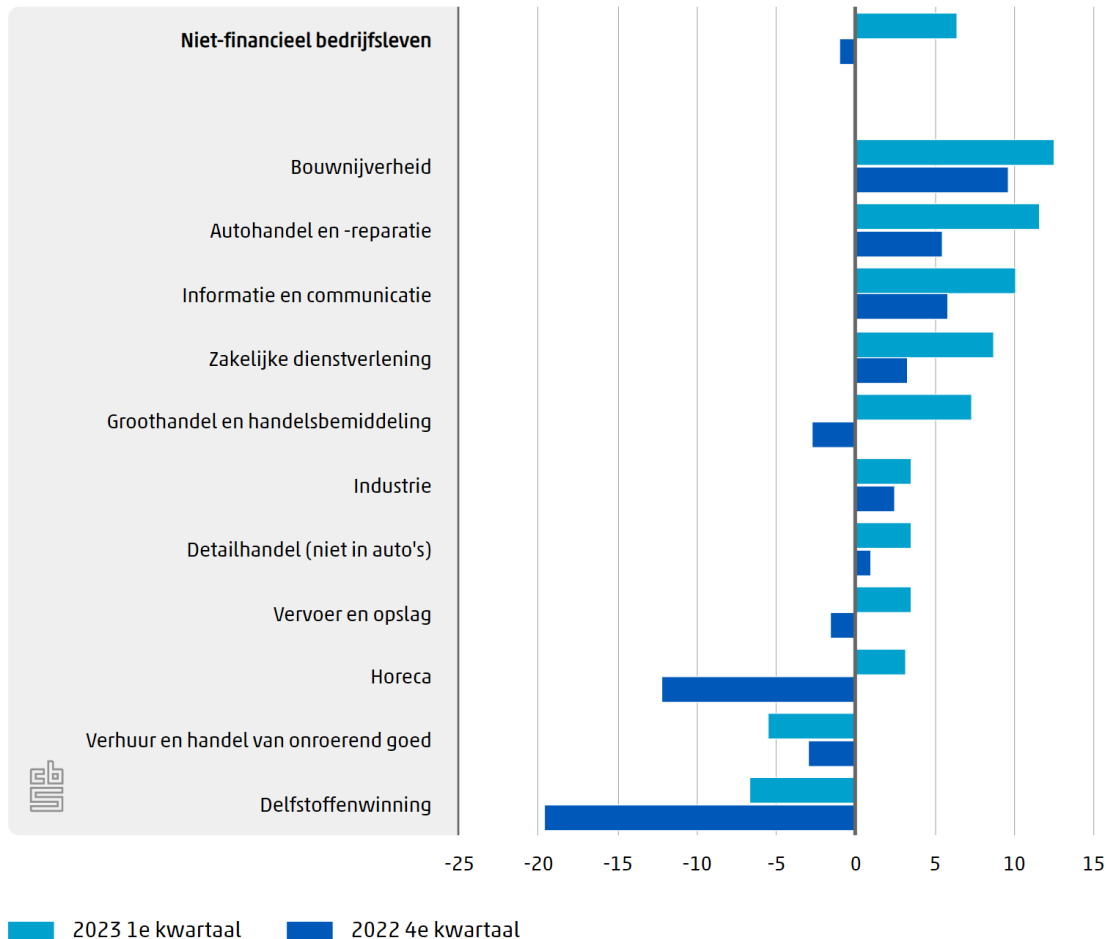
Bron: CBS, EIB, KVK, MKB-Nederland, VNO-NCW

Meeste bedrijfstakken positief gestemd

In vrijwel alle bedrijfstakken was het ondernemersvertrouwen begin 2023 positief. Een kwartaal eerder was de stemmingsindicator nog negatief in vijf van de elf bedrijfstakken waarvoor het ondernemersvertrouwen wordt vastgesteld. In de horeca was de toename het grootst, en sloeg het sentiment om van negatief naar positief, net als in de groothandel. In de delfstoffenwinning was het ondernemersvertrouwen, ondanks een toename, negatief. Alleen in de bedrijfstak verhuur en handel

van onroerend goed daalde het ondernemersvertrouwen, en bleef negatief. Met name de omzetverwachting daalde per saldo bij vastgoedondernemers. In de bouwnijverheid was het ondernemersvertrouwen het hoogst van alle bedrijfstakken. Dit komt vooral door het positieve oordeel over de orderpositie en de verwachting over het uitbreiden van het personeel.

Ondernemersvertrouwen bedrijfstakken

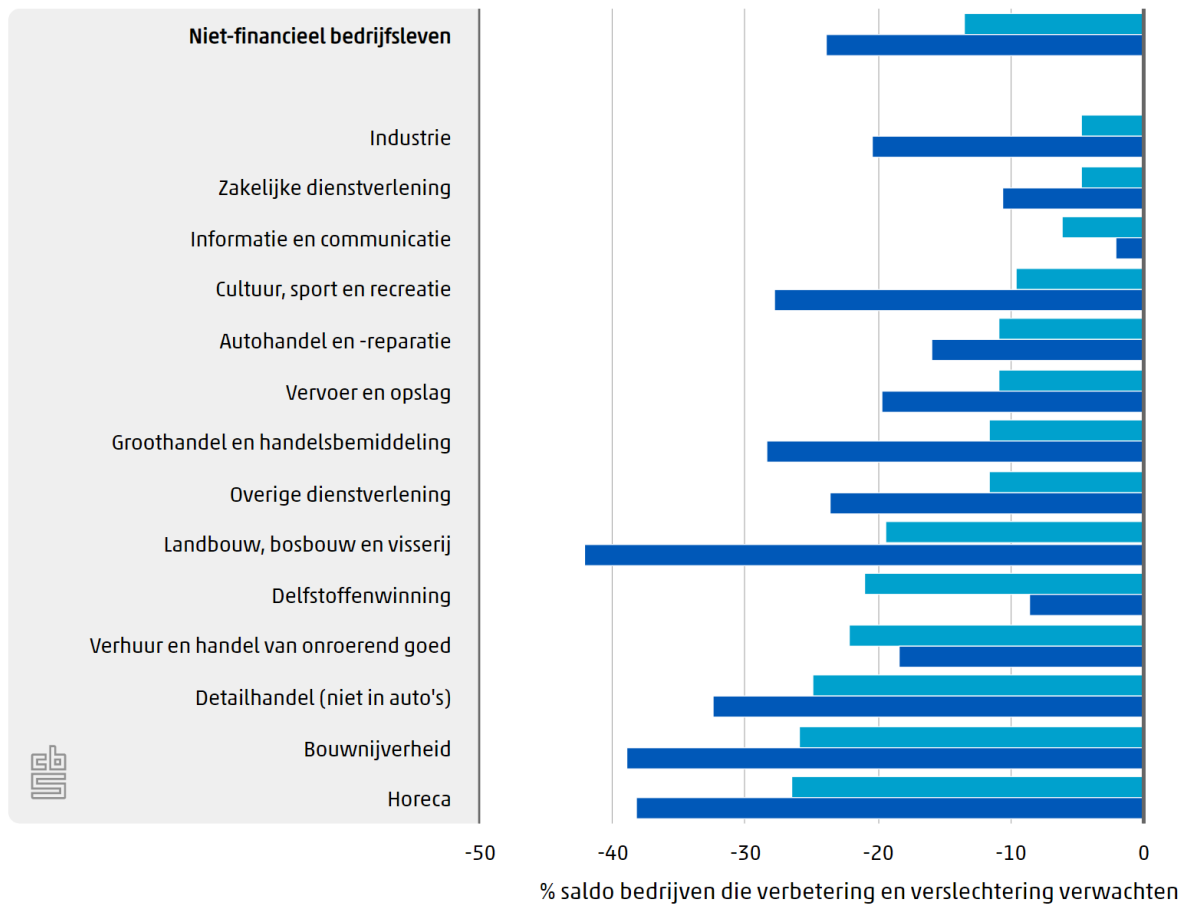
Bron: CBS, EIB, KVK, MKB-Nederland, VNO-NCW

Verwachtingen over economisch klimaat negatief, maar verbeterd

Aan het begin van het eerste kwartaal van 2023 verwachtte per saldo 14 procent van de ondernemers een verslechtering van het economisch klimaat voor de komende drie maanden. Een kwartaal eerder voorzag per saldo 24 procent van de ondernemers een verslechtering. Sinds vorig jaar overheerst het pessimisme onder ondernemers, in 2022 daalden de verwachtingen over het economisch klimaat elk kwartaal.

Ook binnen de meeste bedrijfstakken waren ondernemers begin 2023 per saldo minder pessimistisch over het verwachte economische klimaat dan een kwartaal eerder. Ondernemers in de bouw en horeca waren, net als een kwartaal eerder, het meest pessimistisch van alle bedrijfstakken. Bij de bedrijfstakken verhuur en handel van onroerend goed, informatie en communicatie, en de delfstoffenwinning daalden de verwachtingen over het economisch klimaat wel verder. Binnen de industrie en zakelijke dienstverlening waren ondernemers begin 2023 het minst pessimistisch; per saldo 5 procent verwachtte een verslechtering van het economisch klimaat.

Verwachting economisch klimaat, bedrijfstakken

■ 2023 1e kwartaal ■ 2022 4e kwartaal

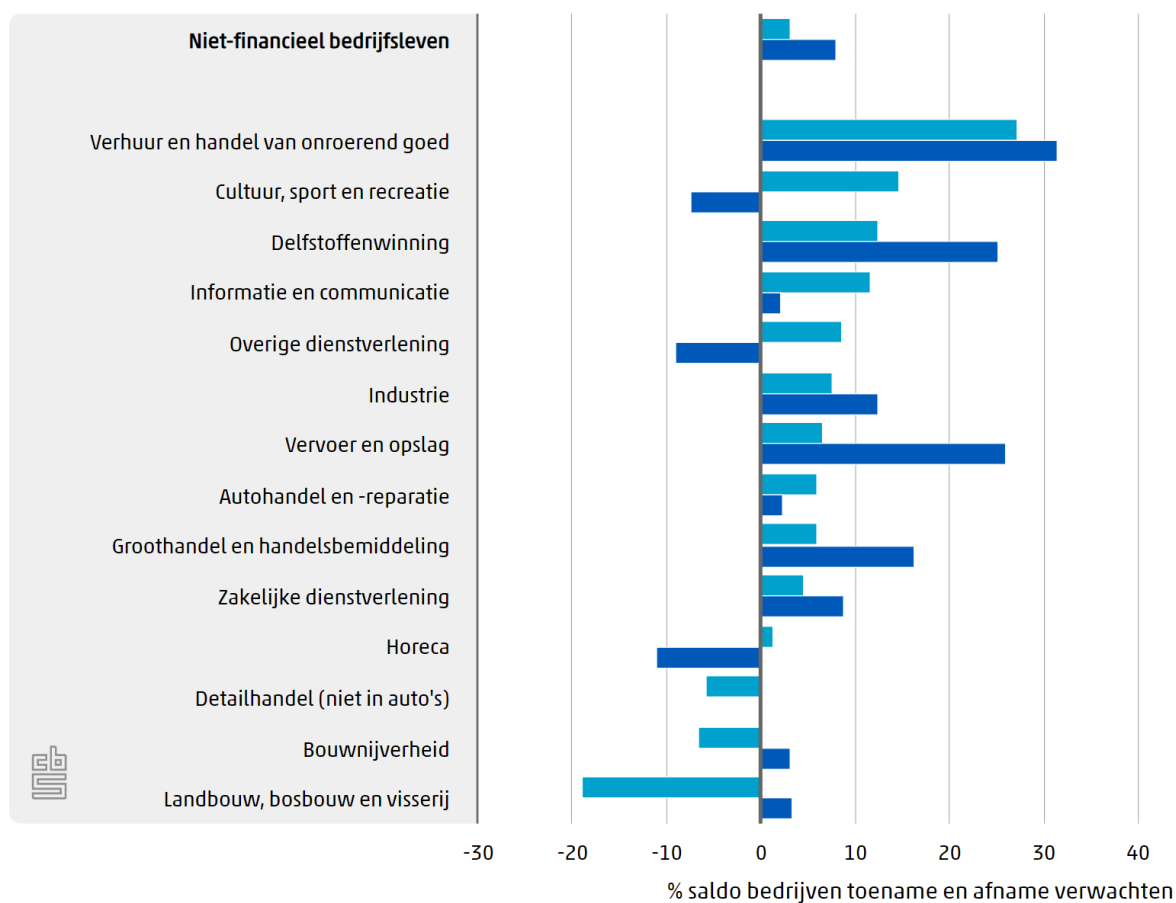
Bron: CBS, EIB, KVK, MKB-Nederland, VNO-NCW

Investeringsverwachtingen voor 2023 minder positief

Aan het begin van het eerste kwartaal van 2023 verwachtte per saldo 3 procent van de ondernemers een toename van de investeringen voor het lopende jaar. Een jaar eerder verwachtte per saldo 8 procent van de ondernemers een investeringstoename.

Binnen de meeste bedrijfstakken verwachtten de ondernemers begin 2023 een toename van de investeringen. Wel lopen de verwachtingen per bedrijfstak sterk uiteen. Binnen de bedrijfstak verhuur en handel van onroerend goed voorzag per saldo 27 procent van de ondernemers een toename van de investeringen. Horecaondernemers verwachtten per saldo eveneens meer te investeren in 2023. Ondernemers binnen de detailhandel, bouwnijverheid en landbouw verwachtten voor 2023 per saldo juist een investeringsafname.

Verwachte investeringen verslagjaar, bedrijfstakken

■ 2023 1e kwartaal ■ 2022 1e kwartaal

Bron: CBS, EIB, KVK, MKB-Nederland, VNO-NCW

Bronnen:

[StatLine – Ondernemersvertrouwen; bedrijfstakken](#)

[StatLine – Conjunctuurenquête Nederland; kwartaal; bedrijfstakken](#)

Relevante links:

[Staat van het MKB](#)

[Ondernemersplein](#)

www.cbs.nl/coen

<Link1> Ondernemersvertrouwen

Het ondernemersvertrouwen geeft de stemming van het Nederlandse niet-financiële bedrijfsleven weer. Per bedrijfstak wordt het ondernemersvertrouwen samengesteld op basis van vragen over recente ontwikkelingen en verwachtingen van de ondernemers. Tussen de bedrijfstakken kan de selectie van deze vragen verschillen. Zo is de ontwikkeling van het economisch klimaat bij

bedrijfstakken in de dienstverlening een van de drie vragen die meeweegt, maar speelt dit bij de bouwnijverheid en industrie geen rol.

Het ondernemersvertrouwen wordt vervolgens samengesteld uit een gewogen gemiddelde van het vertrouwen per bedrijfstak. Het ondernemersvertrouwen geeft een indicatie van de richting waarin de Nederlandse economie zich naar verwachting zal ontwikkelen. De vragen op basis waarvan het ondernemersvertrouwen wordt samengesteld, komen uit de Conjunctuurenquête Nederland (COEN). Deze wordt gehouden onder bedrijven met 5 of meer werkzame personen in het niet-financiële bedrijfsleven. Dat zijn alle bedrijven exclusief banken, verzekeraars en pensioenfondsen.